

Изх. № 5/06. 2006г.
 Съдът

№ 15-Д. 119/2005
 Д-р. Соколов
 23.02.2006

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

От Донка Соколова – зам. председател на Демократичния съюз на жените

ОТНОСНО: Искане на Главния прокурор на Република България
 за установяване на противоконституционността на
 разпоредбите на чл.48а и чл.52а от КСО

Във връзка с т.2 от Определение на Конституционния съд от 12.01.2006 г. за конституиране на заинтересовани страни по дело относно Искане на Главния прокурор за установяване на противоконституционността на разпоредбите на чл.48а и чл.52а от КСО, Демократичният съюз на жените изразява следното становище:

В дългогодишната си дейност Демократичният съюз на жените винаги е отстоявал принципа, заложен в чл.14 от Конституцията на Република България, съгласно който семейството, майчинството и децата са под закрилата на държавата и обществото. В съответствие с прогласената в чл.47, ал.2 от Конституцията норма за особена закрила, която държавата следва да предоставя на жената майка, последователно сме поставяли на вниманието на обществото нашето разбиране за необходимостта от усъвършенстване на правната уредба по посока на разширяване на социалната закрила на българската жена при раждане и отглеждане на малко дете.

В този смисъл ние изцяло подкрепяме усилията на обществото и държавата с оглед създаване на нови права на социална помощ при бременност, на месечни помощи за деца, както и на целеви помощи за учащите се.

Разпоредбата на чл.47, ал.2 от Конституцията действително предвижда, че жената майка се ползва от особена закрила на държавата, която ѝ осигурява платен отпуск преди и след раждане, безплатна акушерска помощ, облекчаване на труда и други социални помощи. Във връзка с това споделяме аргументите, изложени в Искането на Главния прокурор относно задължението на държавата да подпомага жената майка като ѝ предоставя особена закрила в смисъл на засилена закрила в сравнение със закрилата на другите граждани в Република България.

В същото време следва да отбележим, че Конституцията на Република България не определя конкретно нито условията, при които възниква необходимостта от засилената закрила на жената майка, нито размера и начините на подпомагане от страна на държавата. Поради многообразието от житейски факти и обстоятелства и поради динамиката в развитието на обществените отношения и отразяването им в адекватна правна уредба, регламентацията на конкретните условия, форми и начини на подпомагане е делегирана на законодателя. Ето защо на него е дадено правото на преценка

относно потребностите на нуждаещите се жени майки, правото да променя правната уредба, включително чрез отмяна или усъвършенстване на законови текстове в границите на голямата цел за създаване на демократична, правова и социална държава. (Вж. Преамбюла на Конституцията на Република България).

Споделяме разбирането, че оспорваните от Главния прокурор разпоредби на чл.48а и чл.52а от Кодекса за социално осигуряване (КСО) регламентират правоотношения на действащата в страната социалноосигурителна система. Жената майка, която отговаря на изискванията за достъп до тази система има всички права, за да получи съответното обезщетение през време на отпуск за бременност и раждане или за отглеждане на дете. При това, за да се ползва от тези права, за жената майка се изисква наличие изобщо на 6-месечен осигурителен стаж, който не е обвързан с фиксиране на момента, през който той следва да е натрупан.

Ако жената майка не отговаря на изискванията за достъп до социално осигурителната система, законодателят търси разрешение на проблема като поставя тази група от лица в обхвата на социалното подпомагане. В този смисъл споделяме разбирането, че КСО урежда защитата на жената майка, която е участник в социалноосигурителната система, а друг закон – Законът за семейни помощи за деца – урежда правото на неосигурената жена майка на друг вид помощи – т.н. еднократна помощ при бременност и при раждане на живо дете; предвидените месечни помощи за дете до навършване на средното образование, но не повече от 20 годишна възраст, както и целеви помощи за ученици. За неосигурените майки са предвидени и месечни помощи за отглеждане на дете до една година от раждането му.

Така, независимо от значително ниските, даже в някои случаи символични размери на предоставените от държавата помощи, двата закона – КСО и ЗСПД - като се придържат към различния обхват на обществените отношения, които регулират, както и в съответствие със степента на социално-икономическото развитие на страната, уреждат правата на жените майки – както на осигурените, така и на тези, които поради различни обстоятелства са извън обхвата на социалноосигурителната система.

Във връзка с изложеното по-горе, считаме, че разпоредбите на чл.48а и чл.52а от КСО обхващат само жените майки, които са в кръга на социалноосигурените лица – допустимото приложно поле на КСО. Това е само един от инструментите за държавна закрила на жената майка. Друг инструмент за особена закрила е заложен в ЗСПД.

В този смисъл и при настоящото състояние на правната система в Република България липсва основание за обявяване противоконституционността на чл.48а и чл.52а от Кодекса за социално осигуряване.

ЗА ДЕМОКРАТИЧНИ
СЪЮЗ НА ЖЕНИТЕ

